

24 januari 2023

10^e flitspeiling Oekraïne – 23/24 januari 2023

In opdracht van de NCTV

Introductie

Aanleiding

De Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding en Veiligheid (NCTV) heeft I&O Research gevraagd om een negende flitspeiling uit te voeren naar het beeld dat Nederlanders hebben van de situatie in Oekraïne, hoeveel zorgen ze zich maken, de steun voor sancties, en hoe ze de informatie omtrent de Oekraïense situatie inschatten. I&O Research voerde hiervoor een peiling uit die liep van maandag 23 januari 9:00 tot dinsdag 24 januari 9:00 uur 2023. De eerste flitspeiling is uitgevoerd op 24 februari 2022.

Uitvoering onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd onder 1.125 Nederlanders van 18 jaar en ouder, die lid zijn van het I&O Research Panel. Dit is ruim voldoende om op basis van de resultaten betrouwbare uitspraken te kunnen doen. Er zijn 2.700 personen benaderd voor dit onderzoek. De respons op dit onderzoek bedraagt 42 procent.

Op de data is een weging (op randtotalen) toegepast op de achtergrondkenmerken: leeftijd, geslacht, opleiding, migratieachtergrond, stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021 en regio (op basis van de Nielsen 4-indeling). De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee komen de verhoudingen in de steekproef op deze achtergrondkenmerken overeen met de werkelijke verhoudingen onder de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder.

- In de tekst worden alleen significante verschillen tussen de peilingen benoemd.
- In sommige gevallen tellen percentages niet op tot het totaal of tot meer dan 100 procent. Dit komt door afrondingsverschillen.
- Bij sommige vragen waren meerdere antwoorden mogelijk. Dit staat bij de uitkomsten vermeld.
- De meeste vragen zijn aan alle respondenten voorgelegd. Waar de percentagebasis anders is, is dit bij de figuur vermeld.
- In de rode kaders staan significante verschillen genoemd tussen de verschillende gebieden van Nederland: de drie grote steden (Amsterdam, Rotterdam en Den Haag), het westen exclusief de drie grote steden (Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht), het noorden (Groningen, Friesland en Drenthe), het oosten (Overijssel, Gelderland en Flevoland) en het zuiden (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg).
- Bij enkele vragen is de vraagstelling (licht) gewijzigd ten opzichte van de vorige peiling. In de meeste gevallen betreft dit een wijziging in bewoording (van “situatie in Oekraïne” naar “oorlog in Oekraïne”). Wanneer – als gevolg van de wijzigingen – een zuivere vergelijking van de resultaten met de voorgaande metingen niet meer mogelijk is, is dat bij de betreffende vraag vermeld door middel van een voetnoot. Voor een uitgebreide toelichting per voetnoot, zie sheet 19.

Algemene zorgen en zorgen over de oorlog in Oekraïne

Aan inwoners van Nederland stelden we als eerste de open vraag: ‘Wanneer je denkt aan gebeurtenissen met een mogelijke invloed op de veiligheid in Nederland, waarover maak je je dan zorgen?’

Uit de antwoorden op deze vraag blijken verschillende zorgen. Een deel van de respondenten noemt de oorlog in Oekraïne en de mogelijke escalatie hiervan naar een grotere oorlog. Ook de gevolgen van de oorlog dichterbij huis baren mensen zorgen, zoals inflatie, aanslagen en duurdere prijzen voor gas en energie. Andere onderwerpen die Nederlanders noemen:

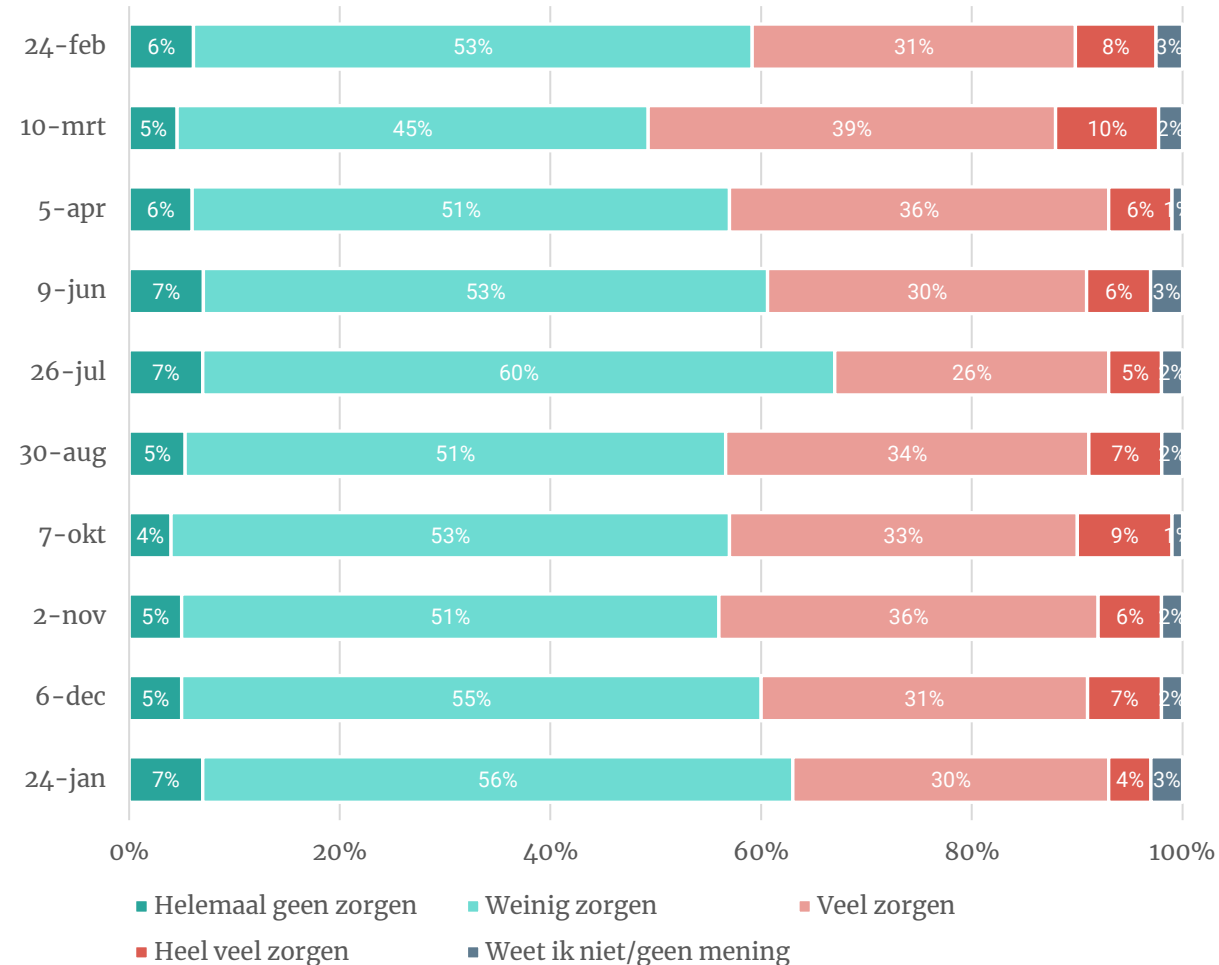
- cyberdreigingen en daadwerkelijke cyberaanvallen op o.a. infrastructuur;
- aanslagen/terrorisme;
- migratie/asielzoekers;
- verharding samenleving/ gebrek aan tolerantie;
- milieu/klimaat;
- extremisme, de verdeeldheid, polarisatie en complottheorieën en –denkers.

Dat Nederlanders zich zorgen maken over de oorlog in Oekraïne blijkt ook uit figuur 1. Ruim een op de drie (34%) maakt zich desgevraagd (heel) veel zorgen over de situatie in Oekraïne. Nederlanders maken zich hiermee minder zorgen dan bij de vorige meting van 6 december 2022. Sinds de meting van 2 november dalen de zorgen licht.

In de meting van 10 maart lag het deel van de Nederlanders dat zich (heel) veel zorgen maakte het hoogst (49%).

Bijna twee derde van de inwoners van het noorden maakt zich weinig zorgen over de mogelijke gevolgen van de oorlog in Oekraïne voor henzelf en voor hun naasten (65%). Dit ligt significant hoger dan in de drie grote steden (44%).

Figuur 1. In welke mate maak je je momenteel zorgen over de mogelijke gevolgen voor jezelf en je naasten als gevolg van de oorlog in Oekraïne?
Basis: Alle Nederlanders n= 1.125

Mogelijke gevolgen van de oorlog in Oekraïne (1)

Nederlanders is een lijst met zeventien mogelijke gevolgen van de situatie in Oekraïne voorgelegd, met daarbij de vraag hoe waarschijnlijk ze deze gevolgen vinden. Onderstaande tabel laat het percentage Nederlanders zien dat deze gevolgen (zeer) waarschijnlijk vindt, over de periode februari 2022 – januari 2023. De resultaten worden op de volgende pagina toegelicht.

De laatste kolom in de tabel geeft weer of er een significante ontwikkeling is tussen de meting van 6 december en 24 januari.

- Betekent dat minder Nederlanders een gevolg als (zeer) waarschijnlijk zijn gaan zien.
- Betekent dat meer Nederlanders een gevolg als (zeer) waarschijnlijk zijn gaan zien.

Tabel 1. Hoe waarschijnlijk vind je onderstaande gevolgen? Percentage (zeer) waarschijnlijk Basis: Alle Nederlanders n=1.125

	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan	Ontwikkeling 6 dec – 24 jan
Extra toestroom van vluchtelingen	83%	95%	95%	85%	88%	88%	88%	90%	84%	86%	
Verder stijgende prijzen van levensmiddelen ¹		93%	92%	87%	88%	90%	91%	91%	86%	83%	
Verder stijgende gas- en energieprijzen ⁴	94%	97%	94%	91%	92%	93%	91%	89%	85%	79%	
Verder stijgende brandstofprijzen ²		96%	92%	91%	88%	89%	86%	87%	82%	78%	
Toename in het aantal mensen dat in armoede leeft ⁵					75%	84%	86%	82%	78%	74%	
Toenemende maatschappelijke spanningen ⁵					74%	79%	79%	79%	72%	73%	
Desinformatie en nepnieuws	76%	75%	73%	76%	76%	71%	71%	77%	71%	72%	
Gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer	83%	83%	75%	66%	68%	69%	76%	74%	66%	67%	
Verder stijgend woningtekort ⁵					69%	73%	63%	70%	70%	65%	
Cyberaanvallen ³		74%	70%	66%	61%	59%	64%	67%	66%	63%	
Tekort aan gas	75%	69%	71%	64%	74%	75%	75%	72%	65%	60%	
Tekort aan olie en olieproducten (bv. diesel) ⁶								76%	61%	56%	
Een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bijvoorbeeld kerncentrale) ⁷		47%	38%	34%	34%	47%	55%	51%	45%	44%	
Tekort aan levensmiddelen	31%	45%	54%	46%	49%	53%	53%	52%	46%	42%	
Het gebruik van een kernwapen in Oekraïne ⁶								37%	31%	31%	
Uitval van vitale processen	17%	21%	23%	33%	22%	25%	28%	25%	27%	24%	
Het gebruik van een kernwapen tegen Nederland ⁶								12%	13%	12%	

Mogelijke gevolgen van de oorlog in Oekraïne (2)

De tabel op de voorgaande pagina heeft als algemeen beeld dat Nederlanders een aantal gevolgen als wat minder waarschijnlijk zijn gaan zien ten opzichte van de meting van december. Het percentage inwoners dat bepaalde gevolgen (zeer) waarschijnlijk acht is echter alsnog hoog. Zo is het aandeel inwoners dat prijsstijgingen van gas, energie en brandstof (zeer) waarschijnlijk vindt afgenomen ten opzichte van de meting van 6 december, maar vinden nog steeds acht op de tien Nederlanders het (zeer) waarschijnlijk dat deze prijzen verder zullen stijgen.

Het aandeel inwoners dat het (heel) waarschijnlijk vindt dat er een toename zal zijn in het aantal mensen dat in armoede leeft (74%), is sinds de meting van 7 oktober dalende (86%). Tijdens de huidige meting van 24 januari 2023 is dit aandeel weer gelijk aan 26 juli 2022 (75%).

Het percentage Nederlanders dat het (zeer) waarschijnlijk vindt dat het woningtekort verder stijgt, laat met de huidige meting weer een daling zien (65%). Bij de meeste metingen lag het percentage rond de 70 procent, met uitzondering van de meting van 7 oktober 2022 (63%).

Het aandeel inwoners dat het (zeer) waarschijnlijk vindt dat er een tekort aan gas (60%) of olieproducten ontstaat (56%) is gedaald ten opzichte van 6 december. Beide liggen het laagst sinds ze uitgevraagd zijn.

Daarnaast vroegen we middels een open vraag welke andere gevolgen men waarschijnlijk acht. Hier komen veel van de genoemde gevolgen in andere bewoording terug, maar noemen mensen ook problemen die hier mee samenhangen, bijvoorbeeld polarisatie of toenemende dakloosheid. Daarnaast maken mensen zich ook zorgen om de lange termijn effecten van de oorlog en de stijgende prijzen, zowel wat dit betekent voor de inwoner als voor het mentale welzijn.

- Vier op de vijf inwoners van de drie grote steden vinden het verspreiden van desinformatie en nepnieuws (zeer) waarschijnlijk als gevolg van de oorlog (80%). In het zuiden ligt dit significant lager (65%).
- In de drie grote steden (27%) en het noorden (25%) vindt een kwart het toenemen van de maatschappelijke spanning als gevolg van de oorlog enigszins waarschijnlijk. Beide zijn beduidend hoger dan het aandeel inwoners van het oosten (15%).
- Een kwart van de inwoners van het noorden (25%) vindt het enigszins waarschijnlijk dat er een toename zal zijn in het aantal mensen dat in armoede leeft. In de drie grote steden is dit negen procent, in het zuiden 15 procent, beide significant lager. Een op de vijf inwoners van het oosten acht dit enigszins waarschijnlijk (20%), significant hoger dan het aandeel van de drie grote steden (9%).

Ernst van de gevolgen van de oorlog in Oekraïne (1)

Nederlanders kregen dezelfde lijst met zeventien mogelijke gevolgen van de situatie in Oekraïne voorgelegd met de vraag hoe ernstig ze deze gevolgen vinden. Onderstaande tabel laat het percentage Nederlanders zien dat deze gevolgen catastrofaal of zeer ernstig vindt, over de periode februari 2022 – januari 2023. De resultaten worden op de volgende pagina toegelicht.

De laatste kolom in de tabel geeft weer of er een significante ontwikkeling is tussen de meting van 6 december en 24 januari.

- Betekent dat minder Nederlanders een gevolg als catastrofaal dan wel zeer ernstig zijn gaan zien.
- Betekent dat meer Nederlanders een gevolg als catastrofaal dan wel zeer ernstig zijn gaan zien.

Tabel 2. Hoe ernstig vind je onderstaande gevolgen? Percentage catastrofaal/zeer ernstig Basis: Alle Nederlanders n=1.125

	24 feb	10 mrt	5 apr	9 juni	26 jul	30 aug	7 okt	2 nov	6 dec	24 jan	Ontwikkeling 6 dec – 24 jan
Het gebruik van een kernwapen tegen Nederland ⁶								76%	73%	75%	
Uitval van vitale processen	57%	65%	64%	57%	59%	61%	65%	66%	65%	64%	
Het gebruik van een kernwapen in Oekraïne ⁶								54%	49%	52%	
Een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bijvoorbeeld kerncentrale) ⁷		61%	54%	50%	46%	51%	55%	49%	46%	46%	
Toename in het aantal mensen dat in armoede leeft ⁵					41%	50%	50%	49%	46%	43%	
Tekort aan levensmiddelen	34%	42%	39%	39%	43%	46%	48%	45%	43%	41%	
Verder stijgende gas- en energieprijzen ⁴	46%	48%	42%	44%	48%	56%	55%	48%	46%	39%	
Verder stijgende prijzen van levensmiddelen ¹		39%	39%	40%	43%	51%	48%	46%	43%	39%	
Toenemende maatschappelijke spanningen ⁵					36%	46%	44%	44%	41%	36%	
Cyberaanvallen ³		40%	38%	35%	33%	35%	36%	39%	41%	36%	
Verder stijgend woningtekort ⁵					41%	49%	41%	40%	38%	35%	
Extra toestroom van vluchtelingen	21%	23%	29%	30%	37%	41%	36%	37%	36%	33%	
Tekort aan olie en olieproducten (bv. diesel) ⁶								37%	36%	32%	
Tekort aan gas	47%	39%	39%	36%	41%	47%	43%	37%	38%	32%	
Gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer	26%	29%	26%	27%	25%	30%	33%	34%	29%	30%	
Verder stijgende brandstofprijzen ²		39%	30%	41%	38%	43%	39%	37%	33%	29%	
Desinformatie en nepnieuws	24%	26%	27%	26%	28%	29%	27%	31%	29%	28%	

Ernst van de gevolgen van de oorlog in Oekraïne (2)

Driekwart van de Nederlanders ziet het gebruik van een kernwapen tegen Nederland als een zeer ernstig dan wel catastrofaal gevolg (75%). Het uitvallen van vitale processen wordt door twee derde gezien als zeer ernstig of catastrofaal (64%). De helft van de inwoners noemt het gebruik van een kernwapen in Oekraïne (52%) zeer ernstig dan wel catastrofaal. Bijna de helft denkt dat een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne zeer ernstige tot catastrofaal gevolgen heeft (46%).

De gevolgen van verder stijgende brandstofprijzen (29%) of desinformatie en nepnieuws (28%) wordt door het kleinste aandeel inwoners als zeer ernstig of catastrofaal bestempelt.

Verder zijn er wat schommelingen in de mate waarin Nederlanders de ernst van verschillende gebeurtenissen inschatten. Ten opzichte van de vorige meting zijn minder inwoners de gevolgen van verder stijgende gas- en energieprijzen als zeer ernstig/catastrofaal gaan zien (van 46% naar 39%). Dit geldt ook voor het verder stijgen van de prijzen van levensmiddelen (van 43% naar 39%), de toenemende maatschappelijke spanningen (41% naar 36%), tekort aan gas (van 38% naar 32%) en verder stijgende brandstofprijzen (van 33% naar 29%). Deze zijn allen sinds de meting van 30 augustus aan het dalen. De ernst waarmee inwoners de gevolgen van cyberaanvallen inschatten kent ook een significante daling tussen 6 december en 24 januari (van 41% naar 36%). Deze daling is sinds 2 november ingezet.

Geen enkele van de voorgelegde gevolgen zijn meer inwoners als zeer ernstig dan wel catastrofaal gaan zien.

- Vier op de tien inwoners van de drie grote steden noemen het verspreiden van desinformatie en nepnieuws ernstig (40%). In de rest van het westen ligt dit beduidend lager (23%)
- Drie op de tien inwoners van het noorden van Nederland zien de gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer als 'aanzienlijk' (29%). Dit is significant hoger dan de drie grote steden (14%).
- Een kwart van de inwoners van het zuiden (26%) vindt de gevolgen van een kernwapen in Oekraïne ernstig. Dit is significant hoger ten opzichte van het westen, waar een op de zeven dit vindt (12%).
- In het noorden vinden zeven op de tien inwoners de gevolgen van het gebruik van een kernwapen tegen Nederland catastrofaal (70%). In het westen (46%) en oosten (57%) ligt dit significant lager. In het oosten noemt een op de vijf de gevolgen hiervan 'zeer ernstig' (19%), significant hoger dan het oosten (10%).
- Inwoners van het noorden vinden de gevolgen van cyberaanvallen ernstig (42%). In het zuiden ligt beduidend lager (27%). Inwoners van de drie grote steden bestempelen de gevolgen van cyberaanvallen als zeer ernstig (38%), dit ligt significant hoger dan het aandeel in het noorden (23%).

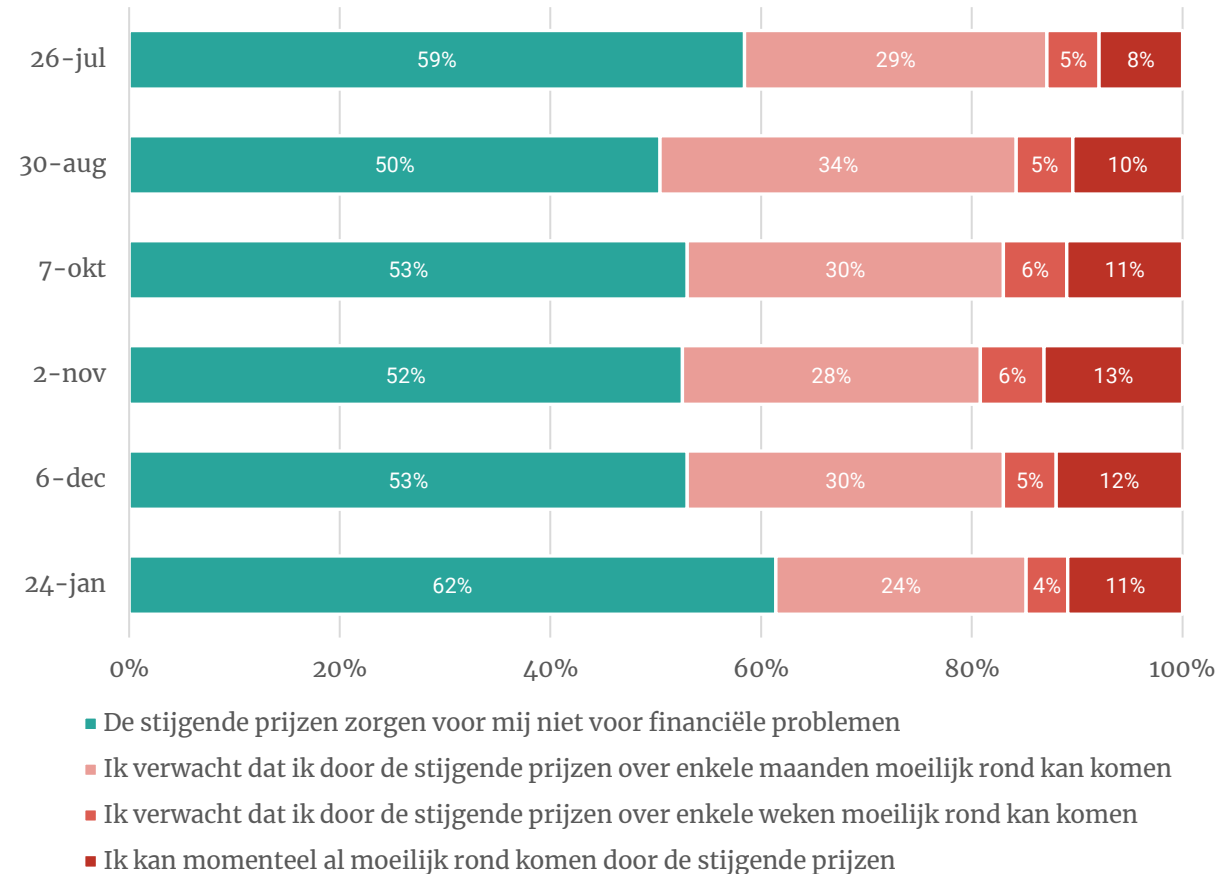

Financiële problemen

Zes op de tien inwoners van Nederland zeggen dat de stijgende prijzen voor hen niet zorgen voor financiële problemen (62%). Beduidend hoger dan tijdens de voorgaande metingen. Het aandeel is nu weer terug op het niveau van de meting van 26 juli 2022 (59%).

Een kwart verwacht dat ze over enkele maanden moeilijk rond kunnen komen (24%), een daling ten opzichte van de eerdere metingen. Vier procent verwacht over enkele weken moeilijk rond te kunnen komen en elf procent kan momenteel al moeilijk rond komen. Deze percentages zijn sinds de meting van 30 augustus 2022 stabiel gebleven.

Figuur 2. De oorlog in Oekraïne heeft de stijgende prijzen in Nederland verergerd, Dit kan leiden tot financiële problemen bij Nederlanders. Welke van de onderstaande omstandigheden geeft het beste jouw huidige situatie weer?* Basis: Alle Nederlanders n=1.125

*De stellingen zijn ingeleid met: “De oorlog in Oekraïne heeft de stijgende prijzen in Nederland verergerd. Dit kan leiden tot financiële problemen bij Nederlanders.” Dit was een aanpassing ten opzichte van de inleiding in de meting van 30 augustus: “De situatie in Oekraïne zorgt voor stijgende prijzen en kan leiden tot financiële problemen bij Nederlanders.” Hierdoor is een volledig zuivere vergelijking tussen de metingen van 26 juli en 30 augustus en de huidige meting niet mogelijk.

Sancties tegen Rusland

Sinds de meting van juni 2022 wordt gevraagd wat Nederlanders van de sancties tegen Rusland vinden, in relatie tot de stijging van de prijzen.

Zeven op de tien inwoners (73%) vinden het goed dat er sancties tegen Rusland zijn opgelegd, ook al leidt dat tot stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen. Een op de tien is het hier (helemaal) mee oneens (10%). Een lichte daling ten opzichte van de vorige meting.

Van de helft van de Nederlanders (53%) mogen de sancties nog strenger. Dit is vergelijkbaar met de meest recente metingen.

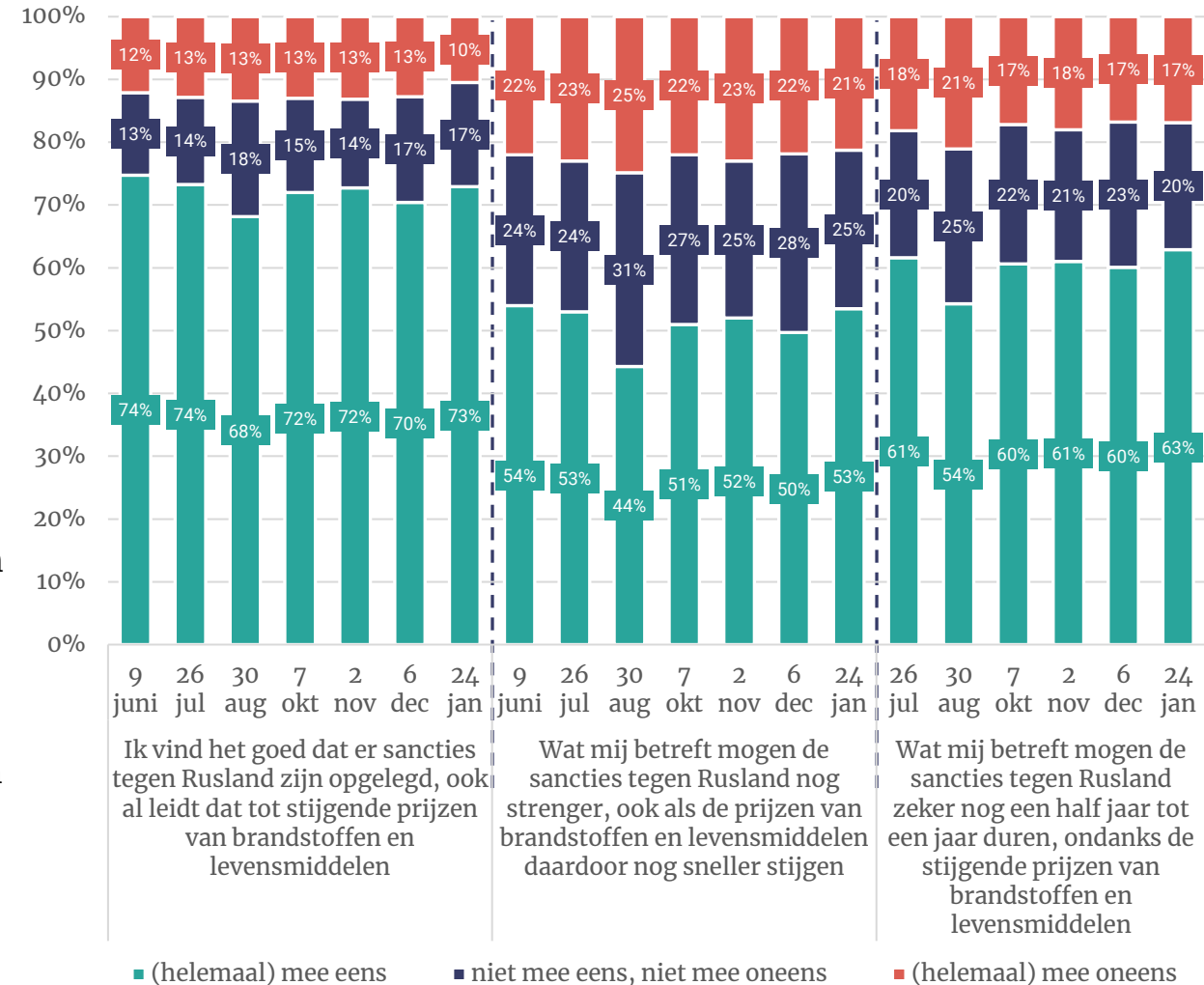
Wat vinden Nederlanders ervan als de sancties tegen Rusland nog een half jaar tot een jaar zouden duren, ondanks de stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen? Zes op de tien (63%) steunen voortzetting van de sancties tegen Rusland. Dit is vergelijkbaar met de meest recente metingen.

Bij de meting van 30 augustus 2022 was het sentiment van de Nederlanders over sancties voor Rusland het meest negatief. In de recentere metingen is er steeds significant meer steun voor sancties dan op 30 augustus.

Wanneer we de laatste stelling afzetten tegenover de vraag of in hoeverre de stijgende prijzen voor financiële problemen zorgen, dan zien we dat mensen die geen problemen ervaren, het vaker eens zijn met de stelling (75%) ten opzichte van de andere groepen (48% mensen die enkele maanden/weken moeilijk rond kunnen komen en 41% die nu al moeilijk rond kunnen komen).

Bijna vier op de vijf inwoners van het noorden vinden het goed dat er sancties tegen Rusland zijn opgelegd, ook al leidt dat tot stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen (79%). Dit ligt beduidend hoger ten opzichte van het westen (63%). In het westen is een kwart hier neutraal over (27%), significant hoger in vergelijking met het noorden (12%).

Figuur 3. In welke mate ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen?
Basis: Alle Nederlanders n=1.125

Steun in de omgeving voor sancties tegen Rusland

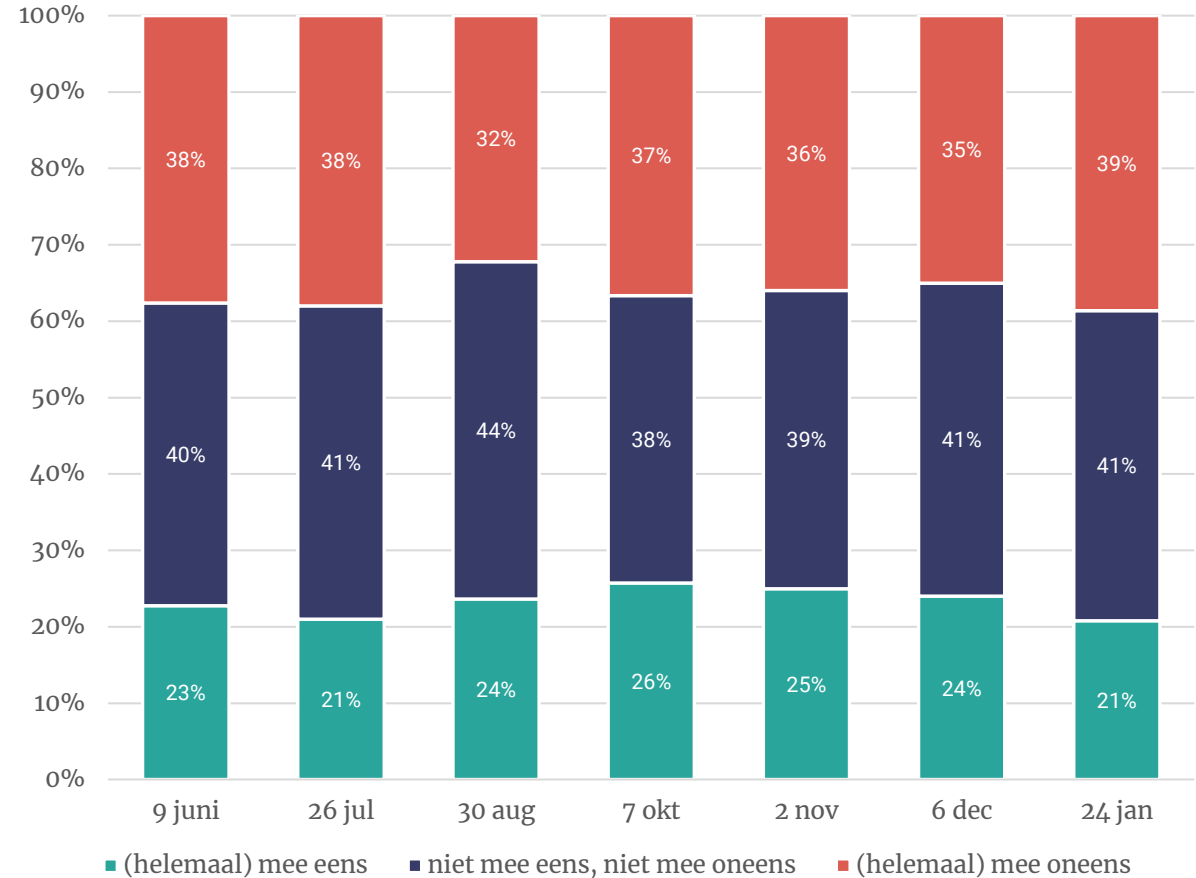
Aan inwoners van Nederland vroegen wij in hoeverre mensen in hun omgeving zien dat de steun voor de sancties tegen Rusland afneemt, doordat prijzen van brandstoffen en levensmiddelen stijgen.

Een op de vijf van de Nederlanders ziet de steun voor de sancties tegen Rusland afnemen in hun omgeving afnemen (21%). Vier op de tien (41%) zijn neutraal. Bijna vier op de tien zien helemaal geen afname van de steun in hun omgeving (39%). Dit is een lichte stijging ten opzichte van de vorige meting.

Drie op de tien van het westen geven aan dat zij zien dat bij de mensen om hen heen de steun voor sancties tegen Rusland afneemt (30%). In het oosten ligt dit significant lager met 17 procent.

Figuur 4. De oorlog in Oekraïne en de daarop volgende sancties tegen Rusland leiden tot stijgende prijzen van brandstoffen en levensmiddelen. Ik zie bij de mensen om mij heen dat hierdoor de steun voor de sancties tegen Rusland afneemt.

Basis: Alle Nederlanders n=1.125

Ondernomen acties

Tijdens deze tiende peiling vroegen we aan inwoners van Nederland of de situatie in Oekraïne ertoe heeft geleid dat ze iets hebben ondernomen. Sinds de peiling van 6 december 2022 krijgen alle respondenten antwoordmogelijkheden voorgelegd, eerder was het alleen een open vraag. Hierdoor zijn de uitkomsten van deze peiling alleen met die van 6 december te vergelijken, maar niet met eerdere metingen.

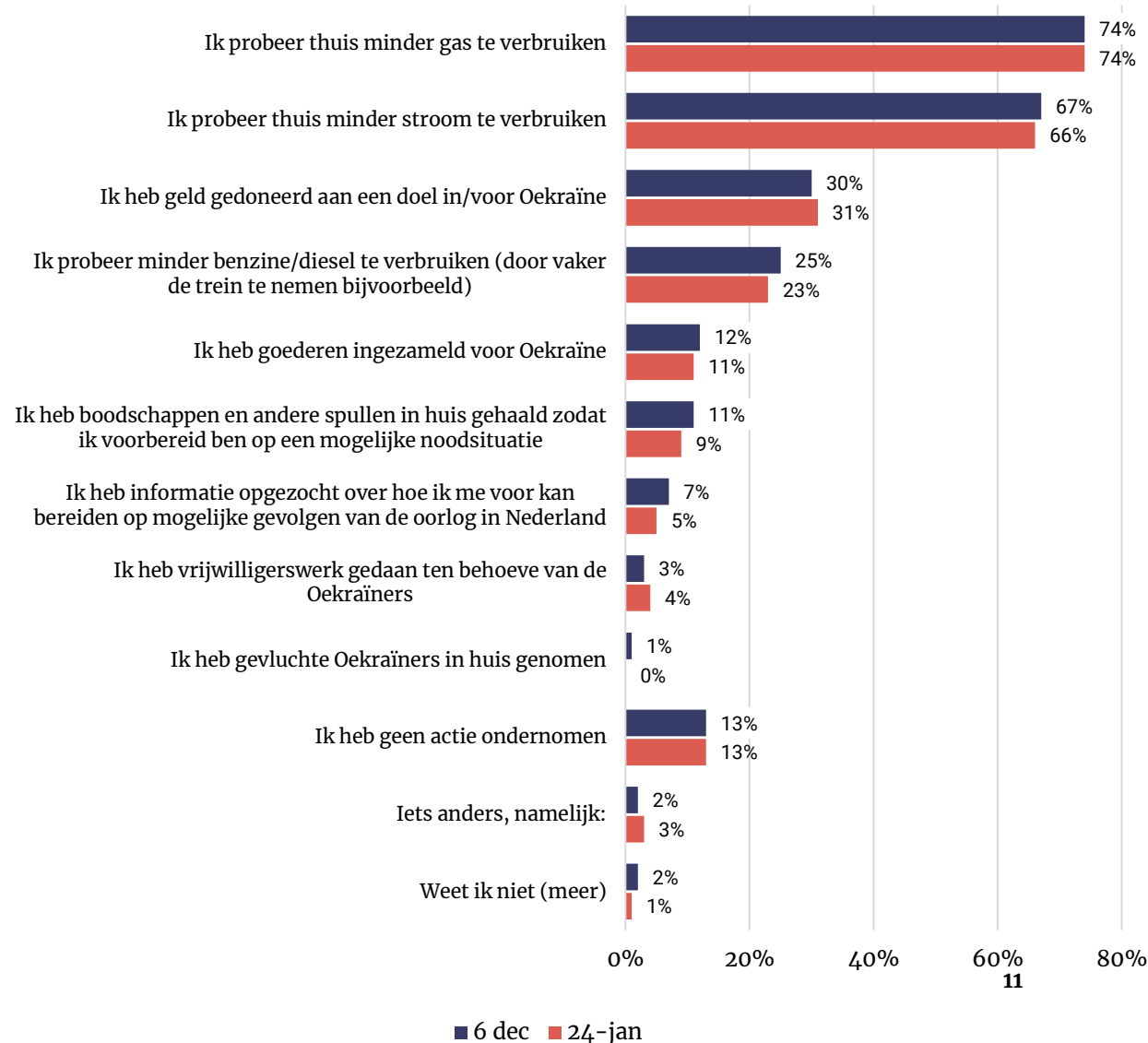
De drie meest ondernomen acties zijn dat men thuis minder gas (74%) en stroom (66%) probeert te verbruiken en dat men geld heeft gedoneerd aan een doel in/voor Oekraïne (31%).

Ten opzichte van de vorige meting hebben minder Nederlanders informatie opgezocht over hoe men zich kan voorbereiden op gevolgen van de oorlog in Oekraïne (7% naar 5%). Ook hebben minder Nederlanders gevluchte Oekraïners in huis (1% naar 0%).

Zeven op de tien inwoners van de drie grote steden (72%) en het oosten (70%) proberen thuis minder stroom te gebruiken. Dit is beduidend hoger dan in het westen van Nederland, waar ongeveer de helft van de inwoners dit benoemt (54%).

Figuur 5. Heeft de situatie in Oekraïne ertoe geleid dat je iets hebt ondernomen?

Basis: Alle Nederlanders, n=1.125* meerdere antwoorden mogelijk

Informatievoorziening (1)

Nederlanders kregen enkele stellingen voorgelegd met betrekking tot de informatievoorziening omtrent de situatie in Oekraïne. Onderstaande tabel laat het percentage Nederlanders zien dat het (helemaal) eens is met deze stellingen, over de periode februari – november. De resultaten worden op de volgende pagina toegelicht. Betekent dat meer Nederlanders het met de stelling eens zijn

De laatste kolom in de tabel geeft weer of er een significante ontwikkeling is tussen de meting van 6 december 2022 en 24 januari 2023.

- Betekent dat meer Nederlanders het (helemaal) eens zijn met de stelling.
- Betekent dat minder Nederlanders het (helemaal) eens zijn met de stelling.

Tabel 3. In welke mate ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen over de informatievoorziening rondom de situatie in Oekraïne?
% (helemaal) mee eens Basis: Alle Nederlanders n=1.125

	24 feb	10 mrt	5 apr	9 juni	26 jul	30 aug	7 okt	2 nov	6 dec	24 jan	Ontwikkeling 6 dec – 24 jan
Vanwege de oorlog in Oekraïne vind ik de manier waarop de Nederlandse overheid zich opstelt tegenover Rusland begrijpelijk. ⁹					60%	58%	67%	62%	65%	67%	
Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen in het geval van een ongeluk met nucleaire lading (ongeval in kerncentrale of inzet van een kernwapen) in Nederland. ¹¹								52%	54%	52%	
Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen in het geval van een ongeluk met nucleaire lading (ongeval in kerncentrale of inzet van een kernwapen) in Oekraïne. ¹¹								53%	52%	49%	
Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over de mogelijke gevolgen voor Nederland van de oorlog in Oekraïne. ⁹	53%	44%	40%	37%	49%	51%	44%	45%	46%	44%	
Ik kan vanuit de informatie die ik krijg en zoek over de situatie in Oekraïne een goed beeld vormen van deze situatie.	53%	61%	58%	52%	44%	43%	51%	46%	42%	44%	
De informatie over hoe ik me kan voorbereiden op mogelijke noodsituaties helpt mij om goed voorbereid te zijn.									33%	36%	
Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen om de negatieve gevolgen van bijvoorbeeld stijgende energieprijzen tegen te gaan. ¹⁰							37%	35%	34%	32%	
Het is voor mij duidelijk wat de Rijksoverheid doet om de gevolgen van de oorlog in Oekraïne in Nederland te beperken (bv. op het gebied van veiligheid, economische zekerheden, leveringszekerheid van gas).					25%	22%	39%	31%	28%	32%	
Er is zo veel tegenstrijdige informatie over de oorlog in Oekraïne dat ik niet meer weet welke informatie ik moet geloven.	21%	20%	22%	22%	29%	28%	23%	26%	27%	28%	
De informatie vanuit de Rijksoverheid informeert mij voldoende over de mogelijke lange termijn effecten van de oorlog in Oekraïne op de verhoudingen in de wereld. ⁸					19%	20%	19%	18%	16%	20%	

Informatievoorziening (2)

Uit tabel 3 wordt duidelijk dat ruim twee derde (67%) van de Nederlanders de manier waarop de Nederlandse overheid zich opstelt tegenover Rusland begrijpelijk vindt. De helft heeft behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat zijzelf kunnen doen in het geval van een ongeluk met een nucleaire lading in Nederland (52%) of in Oekraïne (49%). Ruim vier op de tien hebben behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over de mogelijke gevolgen voor Nederland van de oorlog in Oekraïne (44%).

Daarnaast vindt een op de vijf inwoners dat de Rijksoverheid hen voldoende informeert over de mogelijke lange termijn effecten van de oorlog in Oekraïne op de verhoudingen in de wereld (20%). Dit is een lichte stijging ten opzichte van de vorige meting (16%) en is nu weer op het niveau van de metingen voor 6 december 2022.

Tijdens de meting van 24 januari vroegen we wederom of de informatie over hoe men zich kan voorbereiden ook daadwerkelijk helpt om goed voorbereid te zijn. Ongeveer een op de drie (36%) is het hier (helemaal) mee eens, net als tijdens de vorige meting.

Uit tabel 3 blijkt verder dat ongeveer een derde van de inwoners behoefte heeft aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat zij zelf kunnen doen om de negatieve gevolgen van bijvoorbeeld stijgende prijzen tegen te gaan. Hoewel dit geen significante daling is ten opzichte van de vorige meting, is er vanaf de meting van 7 oktober wel een licht dalende trend te zien.

Prijsplafond

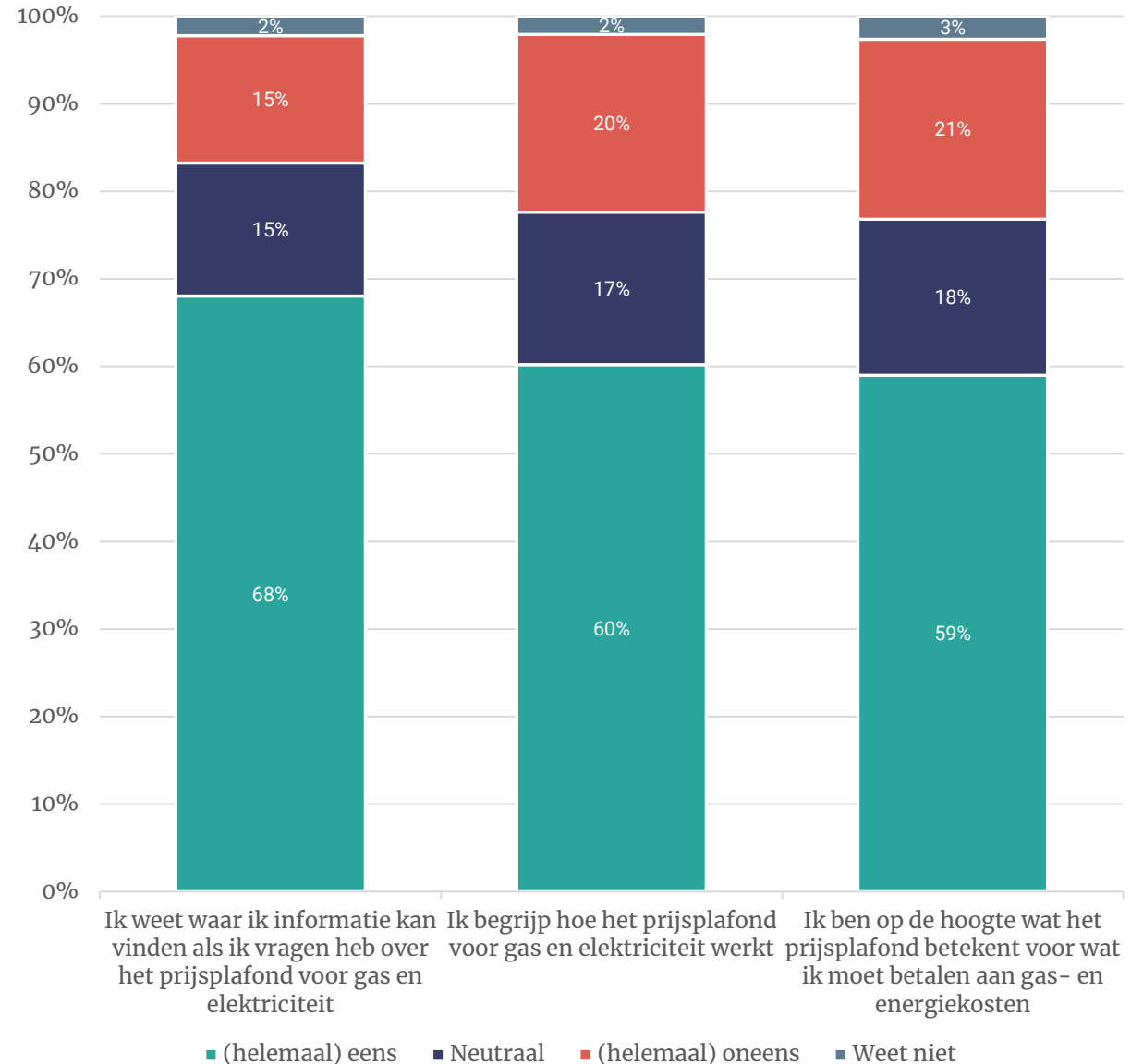
Tijdens de meting van 23 op 24 januari stelden we inwoners voor het eerst vragen over het prijsplafond. Bijna zeven op de tien inwoners weten waar ze informatie kunnen vinden als ze vragen hebben over het prijsplafond, 15 procent van de inwoners weet dit niet. Zes op de tien Nederlanders begrijpen hoe het prijsplafond werkt en zijn op de hoogte wat het prijsplafond betekent voor wat ze moeten betalen aan gas- en energiekosten. Ongeveer 20 procent begrijpt het niet (helemaal).

Ongeveer een op de vijf inwoners van het westen (19%) en het zuiden (17%) weten (helemaal) niet waar ze informatie kunnen vinden als ze vragen hebben over het prijsplafond. Acht procent van het noorden benoemt dit, beduidend lager dan in het westen en zuiden.

Flitspeiling Oekraïne – 23/24 januari

Figuur 7. In welke mate ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen over het prijsplafond van gas en elektriciteit? Basis: Alle Nederlanders n=1.125

Stress of spanning over verschillende onderwerpen (1)

Wederom vroegen wij tijdens de meting van 24 januari of Nederlanders spanning of stress ervaren van verschillende onderwerpen (waaronder de oorlog in Oekraïne) en hoe vaak dit voorkomt. Onderstaande tabel laat het percentage Nederlanders zien dat vaak tot regelmatig stress ervaart over deze onderwerpen over de periode oktober 2022 – januari 2023. De resultaten worden op de volgende pagina toegelicht.

De laatste kolom in de tabel geeft weer of er een significante ontwikkeling is tussen de meting van 6 december 2022 en 24 januari 2023.

- Betekent dat minder Nederlanders het vaak/regelmatig stress ervaren.
- Betekent dat meer Nederlanders het vaak/regelmatig stress ervaren.

Tabel 4. De volgende vraag gaat over stress. Bij stress voel je een bepaalde spanning omdat de situatie waarin je zit veel van je vraagt en/of dat je het gevoel hebt dat je die niet aankunt. Heb je weleens stress over de volgende zaken? % Vaak/regelmatig Basis: Alle Nederlanders n=1.125

	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan	Ontwikkeling 6 dec – 24 jan
Inflatie (stijgende prijzen)	32%	35%	39%	34%	
Polarisatie	27%	27%	29%	27%	
Asielopvang	26%	27%	25%	23%	
Klimaatverandering	22%	22%	24%	23%	
De coronapandemie (COVID-19)	22%	24%	10%	7%	
Stikstof	13%	13%	15%	11%	
De oorlog in Oekraïne	9%	11%	8%	8%	
Anders	15%	18%	13%	12%	

Stress of spanning over verschillende onderwerpen (2)

Uit tabel 4 wordt duidelijk dat de inflatie nog steeds voor de meeste stress zorgt bij de inwoners van Nederland: een derde ervaart vaak of regelmatig spanning hierdoor (34%). Dit is licht gedaald ten opzichte van de vorige meting (39%) en is nu weer terug op het niveau van de meting van 2 november 2022 (35%). Ook de stress is gedaald, naar 7 procent. Dit is de tweede meting op een rij waarin de stress van COVID-19 is gedaald. Ten slotte is ook de stress bij het thema stikstof gedaald, van 15 procent naar 11 procent die er regelmatig of vaak stress van ervaren.

De thema's polarisatie (27%), Asielopvang (23%), en klimaatverandering (23%) ervaart ruim een kwart van de inwoners vaak of regelmatig als stressvol. De stress van deze thema's is stabiel gebleven over alle meting vanaf 7 oktober.

Er zijn geen thema's waarbij de stress onder Nederlanders is toegenomen ten opzichte van de vorige meting.

- In vergelijking met het westen (4%) ervaren significant meer inwoners van de drie grote steden vaak tot regelmatig stress van de oorlog in Oekraïne (14%).
- Vier tot vijf op de tien inwoners van het westen (46%) en het zuiden (43%) maken zich nooit zorgen over klimaatverandering. Significant hoger dan het aandeel van de drie grote steden (27%).
- De helft van de inwoners van de drie grote steden maakt zich soms zorgen over polarisatie (51%). In het noorden is dit 35 procent, beduidend lager.

Bekendheid websites

Tijdens de meting van 24 januari 2023 vroegen we wederom of inwoners van Nederland bekend zijn met verschillende websites die informatie bieden over hoe men zich kan voorbereiden.

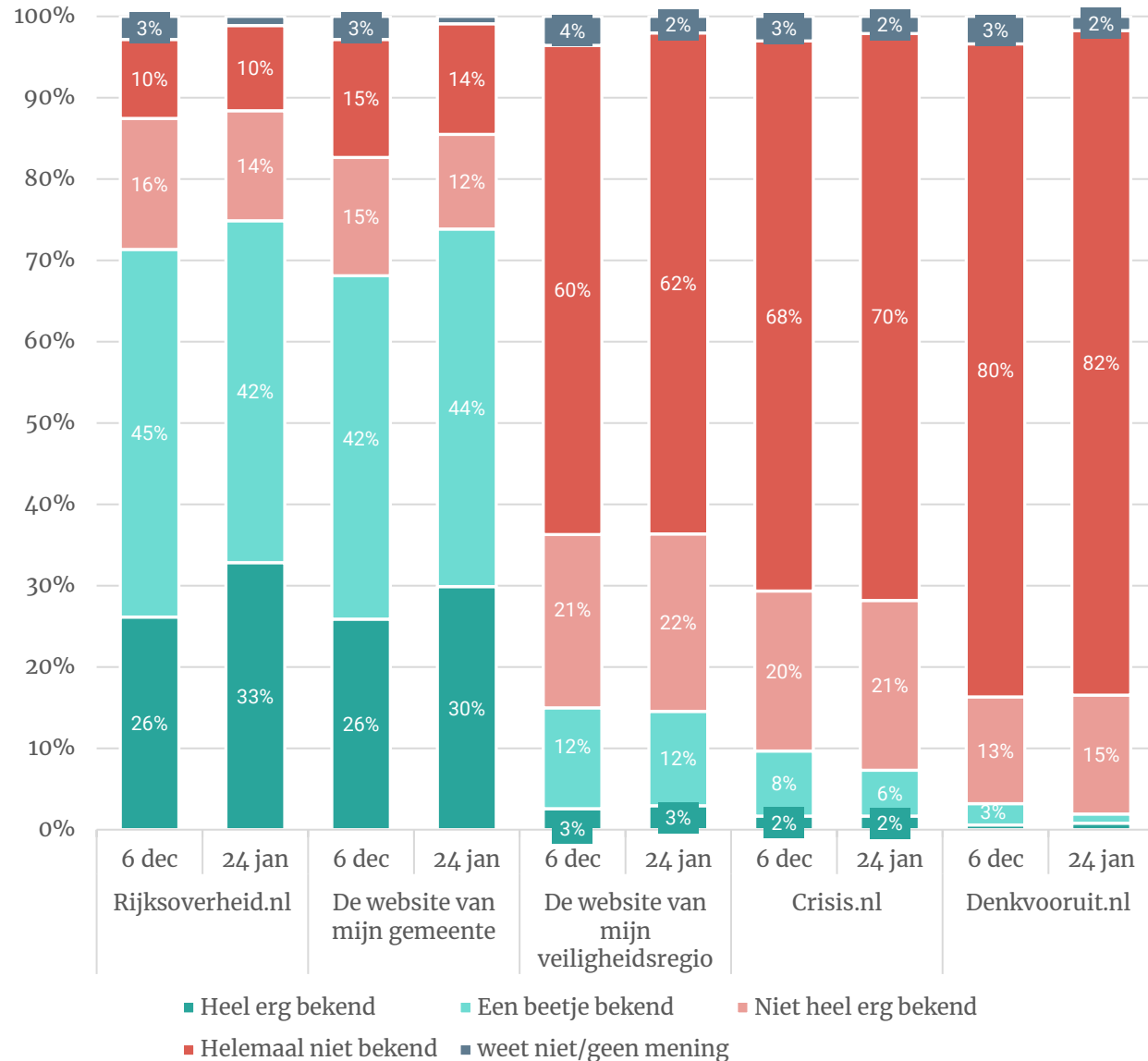
Drie op de tien zijn heel erg bekend met de website van de Rijksoverheid of die van hun gemeente (resp. 33% en 30%). Beide zijn licht gestegen ten opzichte van de meting van 6 december 2022. Ruim vier op de tien zijn hier een beetje bekend mee (resp. 42% en 44%).

Ongeveer een op de tien inwoners is heel erg tot een beetje bekend met de website van hun veiligheidsregio (15%) of crisis.nl (8%). Zes op de tien zijn helemaal niet bekend met de website van hun veiligheidsregio en zeven op de tien zijn helemaal niet bekend met de website crisis.nl. Dit is stabiel gebleven.

Inwoners zijn het minst bekend met de website Denkvooruit.nl. Twee procent is hier heel erg bekend tot een beetje bekend mee. In totaal is 97 procent er niet heel erg tot helemaal niet bekend mee (15% niet heel erg, 82% helemaal niet). De website is 1 december gelanceerd door NCTV.

Ruim een op de vijf inwoners van het noorden (22%) is een beetje tot heel erg bekend met de website van hun veiligheidsregio. Dit is significant hoger dan het aandeel in de drie grote steden (8%).

Figuur 8 Verschillende websites bieden informatie over hoe u zich kunt voorbereiden op mogelijke noodsituaties. In hoeverre ben je bekend met de volgende websites. Basis: Alle Nederlanders n=1.125

Missen van informatie?

Tot slot vroegen we over welke onderwerpen waar mensen zich zorgen over maken, ze nog informatie missen. Hier komen verschillende antwoorden naar voren. Zo is de oorlog in Oekraïne nooit ver weg, mensen maken zich bijvoorbeeld zorgen of Nederland wel goed is voorbereid op een (nucleaire) aanval. Daarnaast zijn er ook inwoners die duidelijkheid missen over het gevolg van stijgende prijzen of over de stikstofcrisis. Hieronder een greep uit de antwoorden van respondenten:

“De gevolgen van de politieke veiligheid en stijgende druk op de bevolking van Rusland. Het zijn net mensen die daar wonen, in veel vlakken gelijk aan de Oekraïners. Het is geen democratie, invloed om de regering is er niet. Alledaagse Russen kunnen er niets aan doen en zien het graag ook anders, en worden elke dag propaganda gevoed. Informeer als Rijksoverheid over dehumanisatie en discriminatie tegen Russen.”

“Duidelijkheid vanuit de overheid. Geef in duidelijk taal aan wat speelt wat er gebeurt etc. gelijk zoals in de coronacrisis bv 1 x twee wekelijks door minister president. Begrijpbaar en te volgen voor de “gewone Nederlander” in duidelijke taal en met een duidelijk beleid/plan. Wat zijn de ontwikkelingen geweest wat is het standpunt van de Nederlandse regering waarom en wat is wijze van aanpak. Minder praten en meer doen.”

“Het belangrijkste dat ik mis is duidelijk info over bescherming van de burgerbevolking bij calamiteiten en vooral bij een nucleaire aanval. De overheid heeft als z.g.n vredesdividend de BB ontmanteld, afscheid genomen van schuilkelders en bunkers, militaire voorraden en reserve medische voorzieningen zijn wegbezuinigd en het leger is in grote mate niet in staat haar taken uit te voeren omdat ze de middelen daartoe niet of ruim onvoldoende heeft.”

“Ik lees in de krant dat er reëel gevaar voor een kernramp bestaat. Ik mis informatie daarover. Aan de andere kant: Misschien zorgt informatie voor nog meer sociale onrust en misschien zelfs paniek. Iets anders, los van de oorlog: Ik denk dat veel mensen geen reëel beeld hebben van boeren en hun financiën. Want waarom worden boeren zo gesteund door mensen met lage inkomens en een kleine sociale huurwoning?! Een postbus 51-spotje over de subsidie die boeren ontvangen zou een hoop schelen (maar zal er helaas wel nooit komen :)).”

“nucleaire dreiging. gas tekort”

“Stijgende prijzen van energie en levensmiddelen, maar geen gelijkwaardige stijging van inkomen en toeslagen. Krijg nu continu informatie over hoe ik energie moet besparen (wat ik al beperkt kan in mijn huurwoning, omdat de verhuurder niets doet), maar krijg geen financiële hulp voor het enorme te betalen bedrag dat nog steeds overblijft na die besparingen. Informatie mist vooral waarom studenten steeds overal buiten vallen en overal voor op moeten draaien.”

Wat is waar in de stikstof discussie? Als de boeren moeten stoppen met hun bedrijf, waar komt ons voedsel dan vandaan? We hebben gezien, dat het met gas ook niet goed gaat, om het uit 1 land te halen. Zonder boeren krijg je dezelfde situatie.”

Toelichting voetnoten

1. Tijdens de tweede meting van 10 maart is het gevolg *'stijgende prijzen van levensmiddelen'* toegevoegd. Tijdens de vierde meting van 9 juni is hier *'verder stijgende prijzen van levensmiddelen'* van gemaakt.
2. Tijdens de tweede meting van 10 maart is het gevolg *'stijgende benzineprijzen'* toegevoegd. Tijdens de vierde meting van 9 juni is hier *'verder stijgende brandstofprijzen'* van gemaakt.
3. Tijdens de tweede meting van 10 maart is het gevolg *'cyberdreiging'* toegevoegd.
4. Tijdens de tweede meting van 10 maart is het gevolg *'stijgende gasprijzen'* gewijzigd tot *'stijgende gas- en energieprijzen'*. Tijdens de vierde meting van 9 juni is hier *'verder'* nog aan toegevoegd.
5. Tijdens de vijfde meting van 26 juli zijn de gevolgen *'toenemende maatschappelijke spanningen'*, *'verder stijgend woningtekort'* en *'toename in het aantal mensen dat in armoede leeft'* toegevoegd.
6. Tijdens de achtste meting van 2 november zijn de gevolgen *'tekort aan olie en olieproducenten (bijvoorbeeld diesel)'*, *'het gebruik van een kernwapen in Oekraïne'* en *'het gebruik van een kernwapen tegen Nederland'* toegevoegd.
7. Tijdens de achtste meting van 2 november is het gevolg *'nucleaire dreiging'* gewijzigd naar *'Een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bijvoorbeeld kerncentrale)'*.
8. Tijdens de vijfde meting van 26 jullie is de stelling *'De informatie vanuit de Rijksoverheid informeert mij voldoende over de mogelijke lange termijn effecten van de oorlog in Oekraïne op de verhoudingen in de wereld'* voor het eerst uitgevraagd.
9. De stellingen *'Vanwege de oorlog in Oekraïne vind ik de manier waarop de Nederlandse overheid zich opstelt tegenover Rusland begrijpelijk'* en *'Het is voor mij duidelijk wat de Rijksoverheid doet om de gevolgen van de oorlog in Oekraïne in Nederland te beperken (bv. op het gebied van veiligheid, hoge energieprijzen, economische zekerheden, leveringszekerheid van gas)'* zijn voor het eerst uitgevraagd tijdens de vijfde meting van 26 juli. Daarnaast is tijdens de zevende meting op 7 oktober de bewoording van de stellingen gewijzigd; *'de situatie in Oekraïne'* is vervangen door *'de oorlog in Oekraïne'*.
10. Tijdens de zevende meting van 7 oktober is de stelling *'Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen om de negatieve gevolgen van bijvoorbeeld stijgende energieprijzen tegen te gaan'* voor het eerst uitgevraagd.
11. Tijdens de achtste meting van 2 november zijn de stellingen *'ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen in het geval van een ongeluk met nucleaire lading (ongeval in kerncentrale of inzet van een kernwapen) in Oekraïne'* en *'Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen in het geval van een ongeluk met nucleaire lading (ongeval in kerncentrale of inzet van een kernwapen) in Nederland'* voor het eerst toegevoegd.

Bijlage Tabel 1-stelling 1

	Desinformatie en nepnieuws									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	76%	75%	73%	76%	76%	71%	71%	77%	71%	72%
Enigszins waarschijnlijk	15%	15%	15%	16%	17%	19%	19%	16%	19%	18%
(zeer) Onwaarschijnlijk	6%	7%	7%	4%	3%	7%	7%	5%	7%	7%
Weet ik niet/geen mening	3%	2%	4%	4%	4%	3%	3%	2%	3%	3%

Bijlage Tabel 1-stelling 2

	Uitval van vitale processen									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	17%	21%	23%	33%	22%	25%	28%	25%	27%	24%
Enigszins waarschijnlijk	27%	31%	29%	30%	30%	29%	37%	28%	31%	31%
(zeer) Onwaarschijnlijk	53%	46%	46%	33%	44%	42%	33%	45%	39%	43%
Weet ik niet/geen mening	2%	2%	2%	3%	3%	4%	2%	2%	3%	2%

Bijlage Tabel 1-stelling 3

	Extra toestroom van vluchtelingen									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	83%	95%	95%	85%	88%	88%	88%	90%	84%	86%
Enigszins waarschijnlijk	15%	3%	3%	11%	9%	9%	10%	8%	12%	12%
(zeer) Onwaarschijnlijk	1%	1%	1%	2%	2%	2%	2%	1%	2%	1%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	0%	2%	1%	1%	0%	0%	1%	1%

Bijlage Tabel 1-stelling 4

	Gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	83%	83%	75%	66%	68%	69%	76%	74%	66%	67%
Enigszins waarschijnlijk	12%	12%	17%	21%	20%	20%	15%	17%	23%	23%
(zeer) Onwaarschijnlijk	3%	2%	4%	5%	6%	5%	4%	5%	7%	5%
Weet ik niet/geen mening	3%	3%	3%	7%	6%	6%	4%	4%	4%	4%

Bijlage Tabel 1-stelling 5

	Cyberaanvallen*								
	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	74%	70%	66%	61%	59%	64%	67%	66%	63%
Enigszins waarschijnlijk	20%	21%	24%	27%	28%	25%	24%	25%	27%
(zeer) Onwaarschijnlijk	3%	6%	6%	8%	8%	9%	6%	6%	7%
Weet ik niet/geen mening	2%	3%	4%	5%	5%	2%	3%	3%	4%

* Deze stelling is voor het eerst in de tweede meting (10 maart) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 6

	Een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bv. een kerncentrale)*								
	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	47%	38%	34%	34%	47%	55%	51%	45%	44%
Enigszins waarschijnlijk	37%	38%	36%	39%	32%	31%	34%	37%	38%
(zeer) Onwaarschijnlijk	13%	22%	26%	24%	16%	13%	12%	14%	14%
Weet ik niet/geen mening	2%	2%	4%	3%	5%	2%	3%	4%	5%

* Deze stelling is voor het eerst in de tweede meting (10 maart) uitgevraagd. Tijdens de meting van 2 november is deze stelling gewijzigd van 'nucleaire dreiging' naar 'een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bv. een kerncentrale)'.

Bijlage Tabel 1-stelling 7

	Toenemende maatschappelijke spanningen*					
	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	72%	79%	79%	79%	72%	73%
Enigszins waarschijnlijk	21%	14%	16%	16%	21%	20%
(zeer) Onwaarschijnlijk	5%	5%	4%	4%	4%	6%
Weet ik niet/geen mening	2%	1%	1%	1%	2%	1%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 8

	Toename in het aantal mensen dat in armoede leeft*					
	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	75%	84%	86%	82%	78%	74%
Enigszins waarschijnlijk	18%	11%	11%	14%	17%	19%
(zeer) Onwaarschijnlijk	4%	4%	2%	3%	4%	5%
Weet ik niet/geen mening	2%	1%	1%	1%	1%	2%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 9

	Verder stijgende brandstofprijzen*								
	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	96%	92%	91%	88%	89%	86%	87%	82%	78%
Enigszins waarschijnlijk	2%	5%	7%	9%	8%	11%	10%	14%	18%
(zeer) Onwaarschijnlijk	0%	1%	1%	1%	2%	2%	1%	2%	2%
Weet ik niet/geen mening	2%	1%	2%	1%	1%	1%	1%	2%	1%

* Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de tweede meting (10 maart). Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stellingen. In vierde meting (9 juni) is de formulering veranderd in brandstofprijzen (was: benzineprijzen).

Bijlage Tabel 1-stelling 10

	Verder stijgende gas- en energieprijzen*									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	94%	97%	94%	91%	92%	93%	91%	89%	85%	79%
Enigszins waarschijnlijk	4%	1%	4%	7%	7%	4%	7%	10%	12%	17%
(zeer) Onwaarschijnlijk	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	3%
Weet ik niet/geen mening	2%	2%	1%	2%	1%	2%	1%	1%	1%	1%

* Tijdens de 2 meting (10 maart) is hier 'energie' aan toegevoegd. Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stelling.

Bijlage Tabel 1-stelling 11

	Verder stijgende prijzen van levensmiddelen*								
	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	93%	92%	87%	88%	90%	91%	91%	86%	83%
Enigszins waarschijnlijk	4%	7%	10%	11%	6%	7%	8%	12%	14%
(zeer) Onwaarschijnlijk	1%	1%	1%	1%	2%	1%	1%	1%	2%
Weet ik niet/geen mening	2%	0%	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%

*Dit gevolg is voor het eerst tijdens de tweede meting (10 maart uitgevraagd). Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stellingen.

Bijlage Tabel 1-stelling 12

	Verder stijgend woningtekort*					
	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	69%	73%	63%	70%	70%	65%
Enigszins waarschijnlijk	20%	17%	21%	16%	17%	20%
(zeer) Onwaarschijnlijk	8%	8%	14%	11%	10%	12%
Weet ik niet/geen mening	3%	2%	2%	3%	3%	3%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 13

	Tekort aan gas									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	75%	69%	71%	64%	74%	75%	75%	72%	65%	60%
Enigszins waarschijnlijk	19%	23%	19%	24%	19%	17%	18%	20%	24%	27%
(zeer) Onwaarschijnlijk	5%	7%	8%	10%	6%	5%	6%	8%	10%	12%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	2%	2%	1%	2%	1%	1%	1%	2%

Bijlage Tabel 1-stelling 14

	Tekort aan levensmiddelen									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	31%	45%	54%	46%	49%	53%	53%	52%	46%	42%
Enigszins waarschijnlijk	30%	34%	30%	34%	32%	29%	30%	32%	34%	34%
(zeer) Onwaarschijnlijk	38%	20%	15%	18%	18%	15%	16%	15%	19%	22%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	0%	2%	1%	2%	1%	1%	2%	1%

Bijlage Tabel 1-stelling 15

	Tekort aan olie en olieproducten (bijvoorbeeld diesel)*		
	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	76%	61%	56%
Enigszins waarschijnlijk	17%	26%	30%
(zeer) Onwaarschijnlijk	5%	10%	11%
Weet ik niet/geen mening	2%	2%	3%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 16

	Het gebruik van een kernwapen in Oekraïne*		
	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	37%	31%	31%
Enigszins waarschijnlijk	35%	34%	34%
(zeer) Onwaarschijnlijk	23%	30%	30%
Weet ik niet/geen mening	4%	5%	5%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 1-stelling 17

	Het gebruik van een kernwapen tegen Nederland*		
	2-nov	6-dec	24-jan
(zeer) Waarschijnlijk	12%	13%	12%
Enigszins waarschijnlijk	24%	23%	23%
(zeer) Onwaarschijnlijk	60%	60%	60%
Weet ik niet/geen mening	3%	4%	5%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 1

	Desinformatie en nepnieuws									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	20%	18%	20%	16%	15%	15%	15%	13%	13%	13%
Aanzienlijk	25%	25%	23%	26%	24%	22%	24%	19%	22%	24%
Ernstig	27%	30%	28%	29%	30%	31%	32%	34%	32%	33%
Zeer ernstig	20%	21%	22%	21%	22%	23%	23%	25%	26%	23%
Catastrofaal	5%	5%	5%	5%	6%	6%	4%	6%	4%	4%
Weet ik niet/geen mening	4%	1%	3%	4%	3%	4%	2%	2%	4%	2%

Bijlage Tabel 2-stelling 2

	Uitval van vitale processen									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	18%	9%	12%	8%	13%	11%	8%	6%	8%	8%
Aanzienlijk	9%	8%	8%	12%	10%	9%	9%	9%	8%	9%
Ernstig	14%	16%	15%	20%	16%	17%	17%	19%	18%	18%
Zeer ernstig	28%	32%	34%	31%	30%	31%	32%	33%	34%	36%
Catastrofaal	29%	33%	31%	26%	29%	30%	33%	33%	31%	28%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	1%	3%	2%	1%	1%	1%	1%	1%

Bijlage Tabel 2-stelling 3

	Extra toestroom van vluchtelingen									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	24%	20%	16%	13%	12%	11%	11%	8%	10%	11%
Aanzienlijk	31%	31%	31%	30%	26%	24%	27%	24%	23%	30%
Ernstig	23%	24%	23%	23%	24%	23%	25%	31%	28%	25%
Zeer ernstig	15%	17%	21%	21%	24%	25%	26%	25%	25%	22%
Catastrofaal	7%	6%	8%	9%	13%	16%	10%	12%	11%	11%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	1%	3%	1%	1%	1%	1%	2%	1%

Bijlage Tabel 2-stelling 4

	Gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	9%	8%	11%	10%	10%	10%	7%	7%	8%	9%
Aanzienlijk	26%	26%	26%	25%	26%	21%	22%	23%	23%	24%
Ernstig	35%	34%	34%	32%	32%	33%	34%	34%	36%	33%
Zeer ernstig	21%	24%	21%	21%	20%	22%	26%	28%	24%	25%
Catastrofaal	4%	5%	5%	5%	5%	8%	7%	6%	5%	4%
Weet ik niet/geen mening	4%	3%	4%	7%	6%	6%	4%	3%	4%	4%

Bijlage Tabel 2-stelling 5

	Cyberaanvallen*								
	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	9%	10%	8%	13%	11%	9%	6%	6%	8%
Aanzienlijk	19%	18%	22%	20%	20%	21%	20%	17%	20%
Ernstig	31%	32%	31%	30%	30%	31%	32%	33%	33%
Zeer ernstig	32%	28%	27%	26%	26%	27%	31%	32%	28%
Catastrofaal	8%	10%	8%	7%	9%	9%	9%	9%	8%
Weet ik niet/geen mening	1%	2%	4%	4%	4%	3%	2%	2%	2%

* Deze stelling is voor het eerst in de tweede meting (10 maart) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 6

	Een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bijvoorbeeld kerncentrale)								
	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	10%	14%	12%	16%	11%	9%	12%	14%	13%
Aanzienlijk	10%	13%	15%	14%	14%	13%	12%	14%	16%
Ernstig	18%	16%	18%	20%	20%	22%	24%	23%	22%
Zeer ernstig	28%	26%	25%	24%	27%	28%	30%	30%	29%
Catastrofaal	33%	29%	25%	22%	24%	27%	19%	15%	17%
Weet ik niet/geen mening	2%	2%	4%	4%	4%	1%	3%	3%	3%

* Deze stelling is voor het eerst in de tweede meting (10 maart) uitgevraagd. Tijdens de meting van 2 november is deze stelling gewijzigd van 'nucleaire dreiging' naar 'een incident met een nucleaire installatie in Oekraïne (bv. een kerncentrale)'.

Bijlage Tabel 2-stelling 7

	Toenemende maatschappelijke spanningen*					
	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	9%	6%	5%	5%	8%	8%
Aanzienlijk	22%	16%	18%	18%	18%	22%
Ernstig	32%	30%	32%	32%	31%	32%
Zeer ernstig	27%	34%	34%	37%	34%	30%
Catastrofaal	9%	11%	10%	7%	7%	6%
Weet ik niet/geen mening	1%	2%	1%	1%	1%	1%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 8

	Toename in het aantal mensen dat in armoede leeft*					
	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	7%	5%	5%	3%	5%	8%
Aanzienlijk	20%	16%	17%	17%	17%	17%
Ernstig	32%	27%	28%	30%	31%	31%
Zeer ernstig	30%	36%	38%	38%	37%	34%
Catastrofaal	11%	15%	12%	11%	9%	9%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	1%	1%	1%	1%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 9

	Verder stijgende brandstofprijzen**								
	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	6%	8%	4%	6%	4%	6%	5%	6%	10%
Aanzienlijk	22%	27%	22%	23%	19%	20%	22%	22%	25%
Ernstig	32%	34%	30%	32%	32%	35%	35%	38%	36%
Zeer ernstig	30%	24%	32%	30%	33%	33%	31%	29%	24%
Catastrofaal	9%	6%	9%	8%	11%	6%	6%	5%	5%
Weet ik niet/geen mening	1%	1%	3%	1%	1%	1%	0%	1%	1%

* Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de tweede meting (10 maart). Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stellingen. In vierde meting (9 juni) is de formulering veranderd in brandstofprijzen (was: benzineprijzen).

Bijlage Tabel 2-stelling 10

	Verder stijgende gas- en energieprijzen*									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	3%	3%	3%	3%	4%	3%	2%	3%	3%	6%
Aanzienlijk	20%	17%	21%	20%	18%	13%	16%	16%	17%	20%
Ernstig	31%	31%	34%	30%	29%	28%	26%	33%	32%	34%
Zeer ernstig	34%	36%	32%	35%	37%	38%	43%	38%	36%	32%
Catastrofaal	12%	13%	10%	9%	11%	18%	12%	10%	10%	7%
Weet ik niet/geen mening	0%	1%	0%	3%	1%	1%	0%	0%	1%	1%

* Tijdens de 2 meting (10 maart) is hier 'energie' aan toegevoegd. Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stelling.

Bijlage Tabel 2-stelling 11

	Verder stijgende prijzen van levensmiddelen*								
	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	6%	6%	4%	5%	3%	2%	3%	4%	7%
Aanzienlijk	20%	22%	21%	21%	17%	17%	17%	19%	18%
Ernstig	34%	32%	32%	30%	28%	32%	34%	34%	35%
Zeer ernstig	30%	32%	32%	33%	38%	39%	37%	34%	33%
Catastrofaal	10%	7%	8%	10%	13%	9%	9%	9%	6%
Weet ik niet/geen mening	1%	0%	3%	1%	1%	0%	0%	1%	1%

*Dit gevolg is voor het eerst tijdens de tweede meting (10 maart uitgevraagd). Tijdens de meting van 9 juni is het woord 'verder' toegevoegd aan de stellingen.

Bijlage Tabel 2-stelling 12

	Verder stijgend woningtekort*					
	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	10%	8%	10%	8%	9%	10%
Aanzienlijk	21%	16%	18%	19%	19%	22%
Ernstig	26%	26%	29%	32%	33%	31%
Zeer ernstig	29%	34%	33%	30%	28%	28%
Catastrofaal	12%	16%	8%	10%	9%	7%
Weet ik niet/geen mening	2%	1%	1%	1%	1%	2%

* Deze stelling is voor het eerst in de 5de meting (26 juli) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 13

	Tekort aan gas									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	5%	9%	8%	9%	9%	6%	6%	8%	9%	12%
Aanzienlijk	17%	18%	21%	20%	18%	18%	18%	19%	22%	22%
Ernstig	31%	33%	31%	33%	31%	29%	32%	35%	30%	34%
Zeer ernstig	34%	30%	31%	28%	32%	33%	33%	30%	30%	25%
Catastrofaal	13%	9%	8%	8%	9%	14%	10%	7%	8%	6%
Weet ik niet/geen mening	0%	1%	1%	3%	1%	1%	1%	1%	1%	1%

Bijlage Tabel 2-stelling 14

	Tekort aan levensmiddelen									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	22%	11%	12%	10%	11%	9%	8%	6%	8%	10%
Aanzienlijk	18%	17%	20%	20%	18%	17%	16%	18%	19%	18%
Ernstig	24%	29%	28%	29%	26%	26%	27%	30%	29%	29%
Zeer ernstig	25%	30%	29%	28%	32%	32%	35%	35%	34%	35%
Catastrofaal	10%	12%	11%	11%	11%	14%	13%	10%	9%	6%
Weet ik niet/geen mening	2%	1%	0%	3%	1%	1%	1%	0%	1%	1%

Bijlage Tabel 2-stelling 15

	Tekort aan olie en olieproducten (bv. diesel)*		
	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	5%	7%	8%
Aanzienlijk	21%	20%	24%
Ernstig	37%	36%	35%
Zeer ernstig	30%	30%	27%
Catastrofaal	7%	6%	5%
Weet ik niet/geen mening	0%	1%	1%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 16

	Het gebruik van een kernwapen in Oekraïne*		
	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	10%	12%	11%
Aanzienlijk	12%	14%	13%
Ernstig	21%	21%	19%
Zeer ernstig	28%	28%	28%
Catastrofaal	26%	22%	24%
Weet ik niet/geen mening	2%	4%	4%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 2-stelling 17

	Het gebruik van een kernwapen tegen Nederland*		
	2-nov	6-dec	24-jan
Beperkt	9%	11%	9%
Aanzienlijk	5%	6%	5%
Ernstig	8%	7%	7%
Zeer ernstig	15%	16%	16%
Catastrofaal	61%	57%	59%
Weet ik niet/geen mening	2%	3%	3%

* Deze stelling is voor het eerst in de 8ste meting (2 nov) uitgevraagd

Bijlage Tabel 3-stelling 1

	Ik kan vanuit de informatie die ik krijg en zoek over de situatie in Oekraïne een goed beeld vormen van deze situatie									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(helemaal) mee eens	53%	61%	58%	52%	44%	43%	51%	46%	42%	44%
neutraal	31%	26%	27%	33%	36%	33%	30%	35%	33%	30%
(helemaal) mee oneens	14%	10%	13%	10%	16%	17%	14%	15%	20%	21%
weet niet/ geen mening	3%	2%	2%	5%	4%	6%	5%	4%	5%	6%

Bijlage Tabel 3-stelling 2

	Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over de mogelijke gevolgen voor Nederland van de oorlog in Oekraïne									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(helemaal) mee eens	53%	44%	40%	37%	49%	51%	44%	45%	46%	44%
neutraal	30%	32%	37%	34%	27%	25%	28%	29%	28%	30%
(helemaal) mee oneens	16%	22%	21%	25%	21%	20%	24%	23%	23%	23%
weet niet/ geen mening	1%	2%	2%	4%	3%	4%	4%	3%	4%	3%

Bijlage Tabel 3-stelling 3

	Er is zo veel tegenstrijdige informatie over de situatie in Oekraïne dat ik niet meer weet welke informatie ik moet geloven									
	24-feb	10-mrt	5-apr	9-jun	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(helemaal) mee eens	21%	20%	22%	22%	29%	28%	23%	26%	27%	28%
neutraal	29%	28%	29%	27%	27%	28%	26%	26%	32%	27%
(helemaal) mee oneens	48%	49%	47%	47%	39%	39%	47%	44%	37%	41%
weet niet/ geen mening	2%	3%	2%	4%	5%	5%	4%	4%	4%	4%

Bijlage Tabel 3-stelling 4

	Vanwege de oorlog in Oekraïne vind ik de manier waarop de Nederlandse overheid zich opstelt tegenover Rusland begrijpelijk*					
	26-jul	30-aug	7-okt**	2-nov	6-dec	24-jan
(helemaal) mee eens	60%	58%	67%	62%	65%	67%
neutraal	20%	20%	18%	20%	18%	15%
(helemaal) mee oneens	13%	15%	11%	14%	13%	12%
weet niet/ geen mening	6%	7%	4%	5%	5%	5%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 26 juli. Tijdens de meting van 7 oktober is de vraagstelling gewijzigd. 'De situatie in Oekraïne' is vervangen door 'de oorlog in Oekraïne'.

Bijlage Tabel 3-stelling 5

	Het is voor mij duidelijk wat de Rijksoverheid doet om de gevolgen van de situatie in Oekraïne in Nederland te beperken (bv. op het gebied van veiligheid, economische zekerheden, leveringszekerheid van gas)					
	26-jul	30-aug	7-okt*	2-nov	6-dec	24-jan
(helemaal) mee eens	25%	22%	39%	31%	28%	32%
neutraal	29%	26%	28%	30%	33%	29%
(helemaal) mee oneens	42%	47%	30%	35%	36%	35%
weet niet/ geen mening	5%	5%	3%	4%	3%	5%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 26 juli. Tijdens de meting van 7 oktober is de vraagstelling gewijzigd. 'De situatie in Oekraïne' is vervangen door 'de oorlog in Oekraïne'.

Bijlage Tabel 3-stelling 6

	De informatie vanuit de Rijksoverheid informeert mij voldoende over de mogelijke lange termijn effecten van de oorlog in Oekraïne op de verhoudingen in de wereld*					
	26-jul	30-aug	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(helemaal) mee eens	19%	20%	19%	18%	16%	20%
neutraal	27%	29%	33%	33%	32%	29%
(helemaal) mee oneens	46%	42%	41%	42%	45%	43%
weet niet/ geen mening	8%	8%	7%	7%	7%	8%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 26 juli

Bijlage Tabel 3-stelling 7

	Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen om de negatieve gevolgen van bijvoorbeeld stijgende energieprijzen tegen te gaan.			
	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
(helemaal) mee eens	37%	35%	34%	32%
neutraal	29%	30%	32%	30%
(helemaal) mee oneens	30%	31%	30%	34%
weet niet/ geen mening	4%	4%	4%	3%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 3-stelling 8

	Ik heb behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over wat ikzelf kan doen in het geval van een ongeluk met nucleaire lading (ongeval in kerncentrale of inzet van een kernwapen) in Oekraïne*		
	2-nov	6-dec	24-jan
(helemaal) mee eens	53%	52%	49%
neutraal	25%	25%	24%
(helemaal) mee oneens	18%	19%	23%
weet niet/ geen mening	4%	3%	4%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 2 november

Bijlage Tabel 3-stelling 9

	2-nov	6-dec	24-jan
(helemaal) mee eens	52%	54%	52%
neutraal	23%	22%	23%
(helemaal) mee oneens	20%	21%	20%
weet niet/ geen mening	5%	4%	5%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 2 november

Bijlage Tabel 3-stelling 10

	De informatie over hoe ik me kan voorbereiden op mogelijke noodsituaties helpt mij om goed voorbereid te zijn.	
	6-dec	24-jan
(helemaal) mee eens	33%	36%
neutraal	37%	30%
(helemaal) mee oneens	20%	23%
weet niet/ geen mening	10%	10%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 6 december

Bijlage Tabel 4-stelling 1

	De oorlog in Oekraïne			
	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Nee, nooit	41%	46%	33%	45%
Ja, soms	50%	43%	37%	47%
Ja, regelmatig	7%	9%	20%	6%
Ja, vaak	3%	2%	10%	1%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 4-stelling 2

	De Coronapandemie (COVID-19)			
	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Nee, nooit	25%	31%	46%	52%
Ja, soms	52%	46%	43%	40%
Ja, regelmatig	15%	16%	8%	6%
Ja, vaak	7%	8%	2%	2%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 4-stelling 3

	Klimaatverandering			
	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Nee, nooit	40%	43%	38%	38%
Ja, soms	37%	36%	38%	39%
Ja, regelmatig	16%	15%	16%	15%
Ja, vaak	6%	7%	7%	7%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 4-stelling 4

	Inflatie (stijgende prijzen)			
	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Nee, nooit	28%	21%	21%	21%
Ja, soms	39%	44%	41%	46%
Ja, regelmatig	23%	23%	26%	22%
Ja, vaak	10%	12%	12%	12%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 4-stelling 5

	Asielopvang			
	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Nee, nooit	45%	42%	41%	44%
Ja, soms	29%	31%	34%	33%
Ja, regelmatig	16%	15%	16%	14%
Ja, vaak	10%	12%	9%	9%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 4-stelling 6

	Stikstof			
	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Nee, nooit	56%	57%	55%	59%
Ja, soms	30%	30%	29%	30%
Ja, regelmatig	10%	10%	11%	8%
Ja, vaak	3%	3%	4%	3%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 4-stelling 7

	Polarisatie			
	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Nee, nooit	36%	37%	37%	33%
Ja, soms	37%	37%	34%	40%
Ja, regelmatig	18%	18%	20%	18%
Ja, vaak	8%	9%	9%	9%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

Bijlage Tabel 4-stelling 8

	Anders			
	7-okt	2-nov	6-dec	24-jan
Nee, nooit	63%	63%	62%	66%
Ja, soms	18%	18%	24%	23%
Ja, regelmatig	9%	9%	8%	7%
Ja, vaak	9%	9%	6%	5%

*Deze stelling is voor het eerst uitgevraagd tijdens de meting van 7 oktober

I&O Research

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KvK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl